

HANDIKAPPLAN FÖR VALDEMARSVIKS KOMMUN

Valdemarsviks kommun en kommun för alla

Visionen är att Valdemarsviks kommun skall vara en kommun för alla. Valdemarsviks kommuns alla innevånare skall känna en trygghet och ha samma möjligheter att leva ett aktivt liv och ta del av samhällets hela utbud. Det skall inte vara ett hinder för deltagande i samhällslivet att man har ett funktionshinder utan praktiska svårigheter i vardagslivet skall avlägsnas. Valdemarsviks kommun skall präglas av engagemang, respekt för rättigheter, omtanke och hänsyn.

Handikappande omgivning

Det finns många typer av funktionsnedsättning. Ibland har en person flera olika. Sjukdomar, skador eller olyckor kan förorsaka rörelsehinder, syn- och hörselskador, utvecklingsstörning, psykisk ohälsa, allergi med mera.

Omfattning och varaktighet kan variera. Vissa personer har stora och livslånga funktionsnedsättningar. Andra har svårigheter vid vissa tillfällen eller under en begränsad period av livet. Endel funktionsnedsättningar är synliga, andra inte.

Normalt åldrande och sjukdom medför också funktionsnedsättningar, men funktionshindrad är den som på grund av skada eller sjukdom möter betydande svårigheter i sin livsföring och är hindrad från eller begränsad möjlighet att utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt med hänsyn tagen till ålder mm

Handikapp är inte någon mänsklig egenskap, utan beskriver ett förhållande mellan individ och omgivning. Handikapp avser en förlust eller begränsningar av möjligheterna att delta på samma villkor som andra. Det innebär att det är mötet med den omgivande miljön- fysiskt, socialt och psykologiskt- som avgör om en person är handikappad eller inte. Detta kallas det miljörelaterade handikappbegreppet.

Med det miljörelaterade handikappbegreppet sätts fokus på relationen mellan individ och samhälle, inte på egenskaper hos den enskilde. Detta synsätt är betydelsefullt och skall präglade Valdemarsviks kommuns syn för vilka åtgärder som skall sättas in.

Samhället bör utformas med hänsyn till alla människors behov. Med medmänsklighet som ledstjärna blir samhället bra att leva i – både för personer med och personer utan funktionshinder.

Insatser på flera nivåer

För att göra funktionshindrades handikapp så litet som möjligt behövs insatser på tre nivåer:

1. Strukturella förbättringar av samhället.
  2. Allmänna insatser för funktionshindrade.
  3. Individuellt utformade insatser för enskilda personer.
1. När myndigheterna anpassar vård, omsorg, service, undervisning och annan verksamhet med hänsyn till brukarnas och invånarnas behov och önskemål förbättras samhället. Samma sak gäller när affärer och andra företag inrättar sig efter kundernas behov och önsknings. En tjänsteproducerade verksamhets kvalitet beror helt på personalen och dess insatser. Hur de anställda bemöter kunder, brukare och allmänhet avgör vilket omdöme verksamheten får. Alla förändringar i den fysiska miljön bör ske med hänsyn tagen till olika gruppers behov. Ökad tillgänglighet underlättar både för funktionshindrade, för småbarnsföräldrar med barnvagnar och äldre och för äldre personer att lättare ta sig fram i samhället, desto färre personer handikappas.
  2. Utöver detta bör den fysiska miljön och serviceutbudet utformas med särskild hänsyn till de behov olika typer av funktionshinder medför. Vid alla förändringar av miljö och tjänster måste konsekvenserna för olika grupper vägas in.
  3. Slutligen måste service och miljö anpassas individuellt t.ex. i en skola eller på en arbetsplats efter den enskilde funktionshindrade personens behov. Hur dyr och omfattande anpassningen blir, beror till stor del på hur bra de generella insatserna gjorts.

Personer med funktionshinder är medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra. Därför måste samhället också utformas på ett sådant sätt att alla kan medverka i det.

Bemötande

Bemötande beskriver Statens institutionsstyrelse som ett system på tre nivåer, en kollektiv en organisatorisk och en individuell. Dessa nivåer är beroende av varandra och visar att det finns mer bakom ordet bemötande än ett enskilt möte mellan tjänsteman och en person med funktionshinder. Mötet påverkas bland annat av politiska beslut, av de traditioner som finns på en arbetsplats och av individernas egna värderingar och attityder. Ett respektfullt bemötande förutsätter insikt och kunskap och samverkan mellan systemets tre nivåer. (om bemötande av människor med funktionshinder, informationsskrift från Sisu 2002)

Engagemang

Avgörande för ett företags eller en organisations kvalitet är hur väl man anpassar verksamheten efter kunderna eller användarna. Där man lyckas med det känns arbetet meningsfullt. Ett starkt kund eller användarfokus ger engagerade medarbetare. All kommunal verksamhet bör anpassas till kundernas eller användarnas behov och utformas i dialog med dem. Då håller den en hög kvalitet och blir till nytta för alla som tar del av den oavsett funktionshinder eller ej.

Folkhälsa

Nationella Folkhälsokommittén har i sin betänkandet Hälsa på lika villkor givit förslag till nationella folkhälsomål. Där anges att äldre personer, personer som är långvarigt sjuka samt funktionshindrade ska ges likvärdiga möjligheter som andra att utforma sina liv efter behov.

Rättvisa i hälsopolitiken handlar inte bara om sjukvård utan också om konsekvenserna för livsföringen, om man blivit sjuk eller fått sin funktionsförmåga nedsatt i olika avseenden.

FN-organet WHO (världshälsoorganisationen) anger i sitt europeiska folkhälsoprogram för 2000-talet att de etiska principerna om jämlikhet, solidaritet och social rättvisa samt ett genusperspektiv skall vara vägledande.

Under målet "Hälsobefrämjande vardagsarenor" slås fast, att människor med funktionshinder skall ges betydligt bättre förutsättningar för hälsa genom tillgång till ett eget hem, arbete och möjlighet att delta i och ha ett socialt liv i överensstämmelse med FN:s deklARATION om olika rättigheter för funktionshindrade.

Mångfald

De funktionshindrades situation skall ses i ett mångfaldsperspektiv. Detta är viktigt eftersom situationen för en person avgörs av en mängd faktorer. Det kan ha betydelse om den funktionshindrade är ett barn, en man eller kvinna eller har en viss etnisk bakgrund. Det är naturligt att samma individ ingår i olika grupper i samhället, har flera roller och känner samhörighet med olika kulturer. Det kan upplevas som kränkande att få en viss stämpel på sig, som inte stämmer med den egna självbilden.

FN:s standardregler

Förenta Nationerna har enats om 22 standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet. Reglerna är principiella ståndpunkter om staternas ansvar och ger handikappolitiska riktlinjer och förslag till konkreta åtgärder.

Utgångspunkten i standardreglerna är att alla medborgare är lika värda och därför ska ha samma rättigheter. Det är samhällets sak att resurserna fördelas rättvist.

Reglerna utgår också ifrån det så kallade miljörelaterade handikappbegreppet som innebär att handikapp kan uppstå i mötet mellan människor med funktionsnedsättning och omgivningen. Det är därför inte individen som ska anpassas och göras om för att passa in i samhället utan det är samhället som ska planeras så att alla medborgare kan vara delaktiga.

Denna handikapplan tar sin utgångspunkt i FN:s standardregler och följer i huvudsak den rubrikindelning dessa regler har.

Vägledande principer

Valdemarsviks kommuns verksamheter skall präglas av följande principer:

- Helhetssyn
- Normalisering
- Trygghet, respekt och integritet
- Förebyggande, kompletterande och rehabiliterande
- Tillgänglighet
- Samverkan
- Individuellt anpassad service och vård
- Kvalitet och säkerhet

Styrande lagar och principer

De individinriktade insatserna regleras huvudsakligen i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). SoL och LSS är rättighetslagar som ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet. LSS reglerar dessutom den ovillkorliga rätten till särskilda insatser som kan ges den enskilde om hon uppfyller lagens villkor om omfattning av funktionshinder och behov av något eller några av de former av stöd och service som anges i lagen.

HSL är, till skillnad från SoL och LSS en skyldighetslag. Den reglerar huvudmannens skyldigheter mot den enskilde men den enskilde kan aldrig få sin sak prövad i domstol om hon är missnöjd med eller inte fått det hon anser sig behöva.

Rättsäkerhet

Kommunen har ett ansvar för att stor vikt fästs vid handläggning och dokumentation av de ärenden som prövas inom handikappomsorgen. Handläggning i Valdemarsviks kommun ska präglas av professionalitet och rättssäkerhet. Alla som ansöker om en social tjänst/vård har rätt att få sin sak prövad och få ett skriftligt beslut.

Strategier

- Tydliga riktlinjer och rutiner

Åtgärder

- Alla som ansöker om en social tjänst/vård har rätt att få sin sak prövad och få ett skriftligt beslut.
- Den som ringt eller på annat sätt sökt handikappomsorgen ska snarast möjligt och senast inom tre dagar kontaktas för att få en tid avtalad för hembesök eller för att få sin förfrågan besvarad.
- Alla ärenden ska dokumenteras enligt särskilda riktlinjer
- Alla beslut i ärenden ska motiveras så att ärendet, i förekommande fall, kan överklagas
- Det ska vara lätt att komma i kontakt med en person som är insatt i ärendet
- Den funktionshindrade ska tillförsäkras god, sakkunnig och omsorgsfull omvårdnad och service

Uppföljning och ansvar för genomförande

Vuxenförvaltningen ansvarar för genomförandet och vuxennämnden har ett uppföljningsansvar.

Ökad medvetenhet

Alla ska förstå vad ett funktionshinder kan innebära. Det medför att kommunen har ett ansvar för att öka kunskapen om funktionshindrades rättigheter och möjligheter. Kommunen ska sprida information om sina resurser för människor med funktionsnedsättning samt också påverka företag och organisationer i Valdemarsviks kommun att beakta handikappfrågor i sina verksamheter.

Strategier

- Information och dialog för att göra de funktionshindrades villkor synliga.
- Information till barn och ungdomar är särskilt viktig.

Åtgärder

- Riktad information till barn och ungdomar
- Riktad information till företag och organisationer

Uppföljning och ansvar för genomförande

Vuxenförvaltningen ansvarar för genomförandet och vuxennämnden har ett uppföljningsansvar.

Medicinsk vård och behandling

Kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar för de personer med funktionshinder som bor inom gruppboendena

Strategier

- Normalisering
- Hög tillgänglighet till medicinsk kompetens
- Fortlöpande kvalitetskontroll
- Utveckla samordningen med Primärvården

Åtgärder

- Handledning och utbildning för berörd personal
- Kontinuerlig tillgång till aktuella metoder och utrustning
- Sjukvård, upp till sjuksköterskenivå, på jourtid när lokal vårdcentral är stängd

Uppföljning och genomförande

Kommunens MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) ansvarar för uppföljning och genomförande.

Rehabilitering

Människor med funktionshinder ska erbjudas möjligheter att leva ett så självständigt liv som möjligt. Det innebär att kommunen, när så behövs, ska erbjuda rehabilitering för att individen ska uppnå och behålla största möjliga funktionsförmåga.

Strategier

- Personalen ska ha en för den funktionshindrade individuellt anpassad utbildning
- Planer för rehabiliteringsinsatser för den enskilde ska finnas

Åtgärder

- Handikappomsorgen har en beredskap för utbildning i individuellt anpassad rehabilitering
- Berörd personal erbjuds handledning
- Planer för rehabiliteringsinsatser utarbetas i samverkan med de funktionshindrade och deras nätverk

Uppföljning och genomförande

Vuxenförvaltningen ansvarar för genomförandet och vuxennämnden har ett uppföljningsansvar.

Stöd och service

Kommunen har ett ansvar för att personer med funktionsnedsättning har tillgång till stöd och service så att dessa kan bli mera oberoende i det dagliga livet och utöva sina rättigheter. Kommunen är skyldig att svara för följande insatser:

- biträde av personlig assistent
- ledsagarservice
- biträde av kontaktperson
- avlösarservice i hemmet
- korttidsvistelse
- korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem
- bostad med särskild service för vuxna
- daglig verksamhet
- Färdtjänst

Uppföljnings och genomförandeansvar

Vuxenförvaltningen ansvarar för genomförande och vuxennämnden för uppföljning.

Tillgänglighet

Kommunen har ett ansvar för att den fysiska miljön – inom- och utomhus – så långt som är möjligt är tillgänglig för alla.

Strategier

- Handlingsprogram som gör den kommunägda fysiska miljön tillgänglig för funktionshindrade
- Funktionshindrade får tillgång till och möjlighet till kommunikation

Åtgärder

- Program för att göra den fysiska miljön tillgänglig till exempel:
  - Kommunägda bostäder
  - andra kommunägda byggnader
  - kollektivtransporter och andra kommunikationsmedel
  - gator
- Riktad information till byggherrar och andra som arbetar med utformning och uppbyggnad av fysiska miljöer
- Samverkan med handikapporganisationer när fysiska miljöer planeras

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet ansvarar tekniskförvaltning för och uppföljning sker via tekniska nämnden.

Utbildning

Barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder har rätt till lika möjligheter till utbildning. Utbildningen ska, så långt det är möjligt, vara en integrerad del av den ordinarie utbildningen i Valdemarsviks kommun.

Strategier

- Barnomsorgs- och skolplanen innefattar även elever med funktionsnedsättning
- Föräldrar och handikapporganisationer deltar i planeringen

Åtgärder

- Skolplanen innehåller mål och riktlinjer om elever med funktionsnedsättning som täcker behoven av:
  - tillgänglighet till fysisk miljö – inom- och utomhus
  - tillgänglighet till information, undervisningsmaterial och kommunikation
  - utbildning i handikappkunskap för all skolpersonal
  - särskilt pedagogiskt stöd
  - hjälpmedel
  - undervisning i egna klasser eller grupper
  - undervisning i annan kommun om där finns undervisning som bättre svarar mot elevens behov
  - individuella behov
- Plan för hur föräldrar och handikapporganisationer deltar i skolans arbete

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförande sker genom barn och utbildningsförvaltningen och uppföljning via barn och utbildningsnämnd.

Arbete

Funktionshindrade har rätt till arbete. Det innebär att kommunen ska bereda dem möjlighet till förvärvsarbete eller annan daglig sysselsättning efter behov och förmåga.

Strategier

- Kommunens insatser riktas mot de funktionshindrade som inte har sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden
- Kommunen utvecklar och erbjuder daglig verksamhet som så långt som möjligt anpassas efter individens behov

Åtgärder

- Vidareutveckla de särskilda insatser kommunen har för funktionshindrade
- Utveckla nya sysselsättningsåtgärder inom kommunens verksamheter och inom övriga arbetsmarknaden

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförande ansvaret ligger inom vuxenförvaltningens ansvar och uppföljningen sker via vuxennämnden.

Familjeliv och personlig integritet

Kommunen bör främja funktionshindrades rätt till personlig integritet.

Strategier

- Kommunen verkar för att motverka negativa attityder mot att funktionshindrade gifter sig, har sexualliv eller blir föräldrar

Åtgärder

- Information i skola och i övrig kommunal verksamhet
- Information till allmänheten

Genomförande och uppföljningsansvar

Genomförandet sker både via Vuxenförvaltning och barn och utbildningsförvaltning och därmed följer ett uppföljningsansvar för respektive nämnd.

Kultur

Kommunen ska se till att funktionshindrade, så långt som möjligt, kan delta i Valdemarsviks kommuns kulturliv på lika villkor.

Strategier

- Riktad information om utbud av kulturarrangemang till funktionshindrade

- Riktad information om kurser och kursanordnare till funktionshindrade
- Den fysiska miljön i kommunens lokaler och platser där kulturella evenemang anordnas görs, så långt som möjligt, tillgänglig

Åtgärder

- Plan för hur information ska genomföras finns
- Information och påverkan riktad till organisationer och enskilda som står för kulturarrangemang
- Planer finns för anpassning av de fysiska miljöer som kommunen ansvarar för

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns både hos kommunledningskontoret och barn och utbildningsförvaltningen. Uppföljningsansvaret finns hos kommunstyrelsen.

Rekreation och idrott

Funktionshindrade har samma behov av rekreation och aktiviteter som icke handikappade. Det innebär att kommunen har ett ansvar för att människor med funktionsnedsättning, så långt som är möjligt, tillförsäkras samma möjligheter till rekreation och idrott som andra

Strategier

- Information
- Stöd till handikappidrott
- Samverkan med handikapporganisationer vid planering

Åtgärder

- Riktad information om utbudet av rekreation och idrott i föreningar, vid stränder, idrottsplatser och idrottshallar
- Riktad information om utbudet av idrottsarrangemang
- Fysiska miljöer inom- och utomhus, i kommunens ägo, görs tillgängliga där idrottsarrangemang genomförs
- Handikapporganisationer deltar i planeringen av aktiviteter för människor med funktionsnedsättning

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns både hos tekniska förvaltning och hos kommunledningskontoret. Uppföljningsansvar hos kommunstyrelsen.

Religion

Kommunen ska uppmuntra åtgärder som syftar till att skapa jämlika möjligheter för människor med funktionsnedsättning att utöva sin religion

Strategier

- Information
- Samverkan med handikapporganisationer

Åtgärder

- Riktad information om handikappfrågor till religiösa institutioner och samfund

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns både hos vuxenförvaltningen. Uppföljningsansvar hos kommunstyrelsen.

Kunskap och forskning

Kommunen har ett ansvar för att kunskap om funktionshindrades levnadsvillkor samlas in och sprids men också för att ge stöd till forskning på alla områden inklusive det som är till hinder i deras liv

Strategier

- Belysa funktionshindrades situation och förhållanden
- Uppmuntra funktionshindrade att delta i datainsamlande
- Information

Åtgärder

- Statistik insamlas som belyser
  - funktionshindrade elevers skolsituation
  - förhållandena på arbetsplatsen för människor med funktionshinder
- Kunskapsspridning på politiska och administrativa nivåer i kommunen

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns hos barn och utbildningsförvaltningen och vuxenförvaltningen. Uppföljningsansvar hos kommunstyrelsen.

Policy och planering

Kommunen har en skyldighet att handikappaspekter beaktas i alla policysammanhang och i all planering

Strategier

- Kommunen har en handikapplan byggd på FN:s standardregler
- Samarbete med handikapporganisationerna
- Handikappaspekter finns med redan från början i kommunens utvecklingsplaner

Åtgärder

- Handikapplanen innehåller konkreta förslag till åtgärder
- Handlingsplaner utarbetas för varje rubrikområde i handikapplanen
- Checklistor finns för vilka tillgänglighetsåtgärder som kan behövas i olika sammanhang

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns hos vuxenförvaltningen. Uppföljningsansvar hos kommunstyrelsen

Ekonomi

Kommunen har ett ekonomiskt ansvar för handlingsprogram och åtgärder som ska tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet

Strategi

- Kommunens kostnader för anpassningsåtgärder och andra resurser som berör människor med funktionsnedsättning finns som en del i den vanliga budgeten

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförandet finns hos tekniska förvaltningen och vuxenförvaltningen.

Uppföljningsansvar hos kommunstyrelsen

Samverkan

Kommunen ansvarar för att handikappfrågor samordnas i ett särskilt handikappråd. Kommunen ska dessutom erkänna och stödja handikapporganisationers rätt att representera människor med funktionsnedsättning.

Strategier

- Handikapporganisationerna ges en rådgivande roll när det gäller att fatta beslut i handikappfrågor

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförande ansvaret ligger inom vuxenförvaltningens ansvar och uppföljningen sker via vuxennämnden.

Personalutbildning

Kommunen ska tillse att lämplig utbildning ges till all personal som deltar i planering och genomförande av program och service för människor med funktionsnedsättning

Strategier

- Plan för personalutbildning för berörda personalkategorier

Åtgärder

- Utbildning om diagnoser, följer av dessa mm ges till all berörd personal
- Information och utbildning för övrig personal
- Personer med funktionsnedsättning uppmuntras att medverka som lärare, instruktörer eller rådgivare i personalutbildning som tar upp frågor som berör människor med funktionsnedsättning

Uppföljnings och genomförande ansvar

Genomförande ansvaret ligger inom vuxenförvaltningens ansvar och uppföljningen sker via vuxennämnden.

Vad erbjuder Valdemarsviks kommun idag

Gruppboenden:

- Axvägen 2A, 6 lägenheter
- Norrbackagatan 7A, 6 lägenheter
- Brogatan, 4 lägenheter + 1 korttidsplats
- Gamla Landsvägen, Ringarum, 5 lägenheter
- Övre Norrbacka, 5 lägenheter + 1 sviktplats (möjlighet att utöka med en plats)

Daglig verksamhet

- Dagcenter Fyrtornet
- JK-enheten
- Aktivitetshuset Änggården

Stöd i eget boende

Träffpunkten, Norrbackagatan 9

Revidering

Handikappsplanen skall vara ett levande dokument och skall därför revideras vart tredje år